

HASTALARIN, SİGARA BIRAKMA HİZMETLERİNE BAKIŞI VE ETKİNLİKLERİ HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

EVALUATION OF OPINIONS OF PATIENTS ON SMOKING CESSATION SERVICES AND THEIR EFFECTIVENESS

Akif ACAY¹, Memnune Sena ULU², Ahmet AHSEN¹, Muzaffer SARIAYDIN³, Ersin GÜNAY³, Emre DEMİR⁴, Fatma SALI⁴, Betül AFŞAR⁴, Onur Can POLAT⁴

¹Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Afyonkarahisar, Türkiye

²Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Nefroloji Bilim Dalı, Afyonkarahisar, Türkiye

³Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, Göğüs Hastalıkları, Afyonkarahisar, Türkiye

⁴Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, 3. sınıf öğrenci, Afyonkarahisar, Türkiye

Anahtar sözcükler: Sigara; sigara bırakma; sigara bırakma yöntemleri; MPOWER

Key words: Smoking; smoking cessation; the fight against smoking methods; MPOWER.

Geliş tarihi: 20 / 05 / 2014

Kabul tarihi: 10 / 08 / 2014

ÖZET

Amaç: Biz bu çalışmada "MPOWER" kapsamında ülkemizde uygulanan ve uygulanması planlanan sigarayla mücadele yöntemleri hakkında, toplumun farkındalığı ve bu yöntemlerin etkinliği konusunda düşüncelerini araştırmayı amaçladık.

Yöntem ve Gereç: Afyon Kocatepe Üniversitesi Hastanesi'ne herhangi bir sebeple müracaat etmiş olan hasta ve hasta yakınlarından, halen sigara içenler ve daha önce en az 1 yıl düzenli sigara kullanmış olan 19 ila 67 yaş arası 168'i kadın 233'ü erkeklerden oluşan, toplam 401 birey çalışmaya dahil edildi. Sosyodemografik özellikler ve sigara ile mücadelede uygulanan politikalara dair 12 soruluk bir anket formu yüz yüze görüşme tekniği ile katılımcılara uygulandı.

Bulgular: Halen sigara kullanmakta olup cebindeki sigara paketinin üzerindeki görsel uyarıyı hatırlayan birey sayısı 149 (%46) iken, yazılı uyarıyı hatırlayan birey sayısı 160 (%49) idi. Kapalı alanlarda sigara içme yasağının etkili olabileceğini düşünüyor musunuz sorusuna 203 (%50.6) kişi kesinlikle katılıyorum, 77 (%19.2) kişi katılıyorum, 12 (%3.0) kişi ne katılıyorum ne katılmıyorum, 46 (%11.5) kişi katılmıyorum, 63 (%15.7) kişi kesinlikle katılmıyorum yanıtını verdi.

SUMMARY

Aim: In this study we aimed to investigate the thoughts and awareness of community about the effectiveness of the methods about fight against smoking which is applied in our country under "MPOWER" strategy

Material and Methods: A total of 401 individuals (233 male and 168 female with the age between 19 and 67 year-old) who admitted to Afyon Kocatepe University Hospital for any reason were included in the study. Participants were current smokers or those who use regular cigarettes at least 1 year. A 12-item questionnaire about socio-demographic characteristics and the methods used to fight against smoking were applied to participants with face to face interview technique.

Results: While the number of currently smoking individuals who remembered the visual alert on cigarette pack in their pockets were 149 individuals (46%), it was 160 (49%) those remembered the written alert. 203 (50.6%) individuals absolutely agreed, 77 (19.2%) individuals agreed, 12 (3.0%) were undecided, 46 (11.5%) individuals disagreed and 63 (15.7%) individuals strongly disagreed to the question "Do you think smoking ban in closed areas could be effective".

Sonuç: Katılımcılar büyük oranda kapalı alanlarda sigara içme yasağının etkili olabileceğini düşünürken diğer politikaların etkili olmayacağını düşünmektedir. Bu sonuçtan hareketle ülkemizde sigara ile mücadelede yasakçı önlemlerin daha ön plana çıkarılması gerektiği kanaatindeyiz.

Conclusion: The majority of participants thought that, smoking ban in enclosed areas is effective but they did not believe that, other methods those applied or being considered to practice would not be effective. Based on these results, we believe that prohibitive precautions about fight against smoking should be brought out in our country.

GİRİŞ

Sigara tüm dünyada önlenabilir ölüm nedenlerinin başında gelmektedir. Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ)'nün 2013 yılı tahminine göre tütün kullanımı her yıl altı milyondan fazla kişinin ölümüne neden olmaktadır ve bu ölümlerin %10'u sigara dumanına maruziyetten kaynaklanmaktadır. DSÖ' nün verilerine göre erişkin sigara içicilerinin neredeyse %90'ı 18 yaşından önce sigaraya başlamaktadır (1). Sigara aynı zamanda diyabet, akciğer ve kalp hastalığı ve bazı kanser türleri için risk faktörüdür (2). Bunun yanında sigara içenlerin yaklaşık %70'i sigaranın zararlarının farkındadır ve hayatının bir döneminde sigarayı bırakmayı denemiştir (3).

Türkiye'de 2008 yılı itibariyle yaklaşık 16 milyon kişi sigara kullanmakta olup, sigara kullanımını Türkiye'nin de önemli sağlık problemlerinden biridir. 2008 yılında sigara ile mücadele kapsamında 4207 sayılı yasa genişletildi. Bu yasa ile kamuya açık yerlerin tümünde, sigara içimi, reklamı, tanıtımı ve sponsorluğu tamamen yasaklandı (4). Ayrıca 2013 yılında çıkarılan bir kanunla motorlu taşıtlar içinde de sigara yasağı başlamıştır. Son olarak Sağlık Bakanlığı Ulusal Tütün Kontrolü Programı kapsamında yeni bir eylem planı üzerinde çalışmalarını sürdürmektedir. Henüz taslak halinde olan bu 18 maddelik yeni eylem planına göre "tek tip paketleme" uygulamasına geçilecek. Bu uygulama kapsamında artık sigara markalarının logoları ve adları sigara paketlerine basılmayacak. Her markanın bir seri numarası olacak. Taslak halinde olan bu çalışma ile beraber Türkiye, sigara tüketimi ile en sert mücadele eden ülkeler arasında gireceği düşünülmektedir.

Biz bu çalışmada, sağlık bakanlığının sigara ile mücadelede halen uyguladığı önlemler hakkındaki farkındalık ve uygulanması muhtemel önlemlerine, toplumun bakışını incelemeyi amaçladık.

MATERYAL METOD

Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Hastanesi'ne herhangi bir sebeple müracaat etmiş olan hasta ve hasta yakınlarından, halen sigara içenler ve daha önce en az 1 yıl düzenli sigara kullanmış olan 19 ila 67 yaş arası 168'i kadın 233'ü erkeklerden oluşan, toplam 401 birey çalışmaya dahil edildi. Sosyodemografik özellikler ve sigara ile mücadelede uygulanan yöntemlere dair 12 sorudan oluşan bir anket formu yüz yüze görüşme tekniği ile katılımcılara uygulandı.

Katılımcılar, gelir düzeyi (3000TL altı ve 3000TL üstü), eğitim düzeyi (üniversite mezunu ve üniversite mezunu olmayan) ve ikamet yerlerine (şehir merkezi ve kırsal) göre gruplara ayrıldı. Gelir düzeyi belirlenirken Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre yoksulluk sınırı olan 3000 TL sınır kabul edildi. Katılımcılara sigara kullanıp kullanmadıkları ve sigarayı bırakma konusunda uygulanan politikalarla ilgili 11 soru soruldu. Son olarak 12. soruda sigara paketlerinin üzerinde bulunan görsel uyarıları içeren kartela vasıtasıyla, hangi görselden daha çok etkilendikleri soruldu. (Ek 1: 12 soru içeren anket formu, Ek 2: görsel uyarıları içeren kartela)

İstatiksel analizler SPSS versiyon 18 yazılımı kullanılarak yapıldı. Değişkenlerin normal dağılıma uygunluğu görsel (histogram ve olasılık grafikleri) ve analitik yöntemlerle (Kolmogorov-Smirnov/Shapiro-Wilk testleri) incelendi. Tanımlayıcı analizler normal dağılım değişkenler

için ortalama ve standart sapmalar kullanılarak verildi. Katılımcıların yaşlarının normal dağılım gösterdiği belirlendiğinden bu parametreler cinsiyet, gelir düzeyi, eğitim düzeyi, yaşanan yer grupları arasında Student t-testi kullanılarak karşılaştırıldı. İstatistiksel anlamlılık için $P < 0.05$ kabul edildi.

BULGULAR

Çalışmaya 168 (%42) kadın, 233 (%58) erkek toplam 401 birey katıldı. Katılımcıların yaş ortalaması 42.39 ± 11.99 'du. Katılımcıların demografik özellikleri Tablo 1'de özetlenmiştir. Halen sigara kullanıyor musunuz sorusuna evet cevabı veren 323 (%80), hayır cevabı veren 78 (%20) kişiydi ancak hayır cevabı veren katılımcıların tamamı daha önce belli bir dö-

nemde en az bir yıl sigara kullanmıştı. Halen sigara kullanan 323 bireyden 233'ü (%58) daha önce sigarayı bırakmayı denemişti. Sigara kullanmakta olup cebindeki sigara paketinin üzerindeki görsel uyarıyı hatırlayan birey sayısı 149 iken (%46), hatırlamayan birey sayısı 174 (%54)' tti. Halen sigara kullanmakta olup cebindeki sigara paketinin üzerindeki yazılı uyarıyı 160 (%49) kişi hatırlamaktaydı. Ayrıca ALO 171 sigara bıraktırma hattına 73 (%18.2) kişi başvurmuştu. Likert tipi ölçek şeklinde hazırlanmış 6, 7, 8, 10 ve 11. sorulara verilen yanıtlar Tablo 2' de özetlenmiştir. Ayrıca görsellerden hangisini daha etkili buluyorsunuz sorusuna, katılımcıların büyük çoğunluğu (%29.4) ile 6. görsel yanıtını verdi. Diğer yanıtların sıklığı Tablo 3'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların sosyodemografik özellikleri

Yaş (yıl)		42.39±11.99
Cinsiyet	Kadın	168 (%41.9)
	Erkek	233 (%58.1)
Gelir düzeyi	3000 TL üstü	88 (%21.9)
	3000 TL altı	313 (%78.1)
Eğitim düzeyi	Üniversite mezunu	175 (%43.6)
	Üniversite mezunu olmayan	226 (%56.4)
Yaşanılan yer	Kent	271 (%67.6)
	Kırsal	130 (%32.4)

Tablo 2. 6., 7., 8., 10. ve 11. sorulara verilen yanıtlar

	Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum
Yazılı ve görsel uyarıların, caydırıcı olduğunu düşünüyor musunuz?	44 (%11)	81 (%20.2)	76 (%19)	76 (%19)	174 (%43.4)
Kapalı alanlarda sigara içme yasağının caydırıcı olduğunu düşünüyor musunuz?	128 (%31.9)	107 (%26.7)	8 (%2)	62 (%15.5)	96 (%23.9)
Sigara zamlarının caydırıcı olduğunu düşünüyor musunuz?	86 (%21.4)	77 (%19.2)	23 (%5.7),	68 (%17)	147 (%36.7)
ALO 171 sigara bırakma hattının etkili olduğunu düşünüyor musunuz?	20 (%5.0),	68 (%17)	126 (%31.4)	87 (%21.7)	100 (%24.9)
Gündemde olan 'kara paket' uygulamasının caydırıcı olabileceğini düşünüyor musunuz?	33 (%8.2)	99 (%24.7)	22 (%5.5)	85 (%21.2)	162 (%40.4)

Tablo 3. Görsellerden etkilenme sıklığı

1. Görsel	17(%4.2)	8. Görsel	3 (%0.7)
2. Görsel	-	9. Görsel	45 (%11.2)
3. Görsel	4 (%1.0)	10. Görsel	19 (%4.7)
4. Görsel	34 (%8.5)	11. Görsel	46 (%11.5)
5. Görsel	67 (%16.7)	12. Görsel	5 (%1.2)
6. Görsel	118 (%29.4)	Hepsinden etkilendim	4 (%1.0)
7. Görsel	11 (%2.7)	Hiçbirinden etkilenmedim	28 (%7.0)

Katılımcılar cinsiyete göre gruplandırıldığında, her iki grupta, kapalı ortamlarda sigara içme yaşağının etkili olabileceğini düşünmekle beraber, erkeklerde bu düşünce kadınlara kıyasla istatistiksel olarak anlamlı olacak şekilde, daha belirgindi ($p=0.01$). Gelir düzeylerine göre gruplandırıldığında, geliri 3000 TL üzerinde olanlar, gelir düzeyi düşük olanlara kıyasla, istatistiksel olarak anlamlı olacak şekilde, sigara fiyatlarına yapılan zamların sigarayı bırakma konusunda etkili olabileceğini düşünüyorlardı ($p=0.04$). Eğitim düzeyine göre ise, her iki grupta, "ALO 171" hattının ve "Kara paket uygulamasının" etkili olmayacağını düşünmekle beraber, bu görüşü, üniversite mezunu olanlar, üniversite mezunu olmayanlara kıyasla, istatistiksel olarak anlamlı olacak şekilde, daha güçlü paylaşmaktaydı (sırasıyla, $p=0.01$ ve $p=0.004$). İkamete göre gruplandırıldığında, her iki grupta, "ALO 171" hattının sigarayı bırakma konusunda etkili olmayacağını düşünmekle beraber, bu düşünce kentte yaşayanlarda kırsalda yaşayanlara kıyasla, istatistiksel olarak anlamlı olacak şekilde daha belirgindi ($p=0.013$).

TARTIŞMA

Sigara artmış mortalite ve morbidite nedenidir. Bu açıdan sigarayı bırakma Kronik Obstrüktif Akciğer Hastalığı (KOAH), hipertansiyon, aterosklerotik kalp hastalığı, diyabet ve inme gibi hastalıkların önlenmesi ve yönetiminde önem arz etmektedir (5). Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de, sigara bırakma konusunda alınan tüm önlemlere rağmen, önemli bir halk sağlığı sorunu olmaya devam etmektedir. Sigara sadece içen bireyi değil aynı zamanda yakınlarını ve toplumu da etkilemektedir (6). DSÖ, sigara ile mücadelede, tüm üye ülkelere rehberlik etmesi için,

"MPOWER" ismi verilen bir politika paketini duyurdu. MPOWER kelimesindeki harflerin her biri önerilen politikaların baş harfinden oluşmaktadır. M "monitor": Tütün kullanımının takip edilmesi, P "protect": Pasif sigara dumanından halkın korunması, O "offer": Sigara bırakmak isteyenlere destek olmak, W "warn": Sigaranın zararları konusunda toplumun uyarılması, E "enforce": Tütün ürünlerinin reklamlarının önlenmesi ve R "raise": Tütün ürünlerindeki vergi yükünün artırılması anlamlarına gelmektedir (7). Türkiye, DSÖ'nün bu tavsiyelerini uygulamak amacıyla ciddi adımlar atmaktadır. Bu kapsamda ülkemizde ikamete mahsus konutlar (evler) hariç tüm kapalı alanlara sigara içme yaşağı getirildi. Sigara bırakmak isteyenlere destek olmak amacıyla "ALO 171" "Sigara Bırakma Danışma Hattı" ve Sigara Bırakma Poliklinikleri kuruldu. Sigaranın zararları konusunda toplumun uyarılması kapsamında, halkı bilgilendirmek ve uyararak amacıyla sigara paketlerine resimli ve yazılı uyarı mesajları kondu. Tütün ürünlerinin reklamlarının önlenmesi amacıyla sigaranın her türlü reklâmı, sponsorluğu, tanıtımı ve marka paylaşımı yasaklandı (8-9).

Biz bu çalışmada "MPOWER" kapsamında ülkemizde uygulanan politikalar hakkında toplumun farkındalığı ve bu yöntemlerin etkinliği konusunda düşüncelerini araştırmayı amaçladık. Halen sigara içen katılımcıların sigarayı bırakmayı denediniz mi? sorusuna %71'i evet cevabı verdi. Halen sigara içenlerin çoğunluğu cebindeki sigaranın üzerindeki yazılı ve görsel uyarıyı hatırlamıyordu ve bu uyarıların etkili olmadığını düşünüyordu. Ayrıca katılımcıların %81'i daha önce hiç "ALO 171" "Sigara Bırakma Danışma Hattı'na" başvurmadığı gibi etkili olabileceğini düşünmüyordu. Ucuz sigara satışının özellikle aktif olarak sigara içicilerde si-

gara tüketim miktarlarında artışa neden olduğu ve MPOWER stratejisinde özellikle sigaradan alınan vergilerde artışın tütünle mücadelede etkili olacağı bilinmektedir (10). Ancak katılımcıların çoğunluğu sigara zamlarının ve uygulanması planlanan kara paket uygulamasının da etkili olmayacağını düşünmekle beraber, kapalı alanlarda sigara içme yasağının etkili olabileceğini düşünmekteydi.

Anket formlarında bulunmayan ancak katılımcılarla yaptığımız söyleşide genel olarak katılımcılardan edindiğimiz izlenim sigara bağımlılığını yalnız bir alışkanlık olarak görmeleridir. Buradan hareketle sigara ile mücadelede, sigaranın da diğer madde bağımlılıkları gibi biyopsikososyal yönlerinin olduğu eğitimlerle vurgulanmalıdır. Kişilerin bağımlılığı anlamaları, hastalığı tanımaları mücadele konusunda daha etkin olmalarını sağlayacaktır. Katılımcıların ifade ettiği diğer hususlar ise arkadaş ve akrabalarından sigara içenlerin olmaması, tıbbi destek ve sağlık sorunu varlığı sigarayı bırakmada kolaylaştırıcı faktör olarak ifade edildi. Ayrıca stres, arkadaş ve akrabalarından sigara

içenlerin olması sigarayı bırakmada zorlaştırıcı etmenler olarak dile getirilmiştir. Şimşek ve arkadaşlarının (11) yaptıkları çalışmada bizim çalışmamızı destekler nitelikte cevaplar alınmıştır.

Argüder ve arkadaşları (12) tarafından MPOWER stratejisinden bağımsız olarak yapılan ve sigara bırakmada etkili olan birincil nedenler ve diğer önemli nedenleri incelendiği bir çalışmada "sağlığının bozulma korkusu" hastaların %44'ü için birincil neden, %30.6'sı için diğer önemli nedenler arasında sayılırken "doktor önerisi" %16.9'u için, diğer önemli nedenler arasında sıralanmıştır.

Sonuç olarak, çalışmamızda katılımcıların sigaraya ve sigara bırakmaya ilişkin elde edilen görüşleriyle, planlanacak sigara bırakma hizmetlerinin etkinliği açısından önemli veriler elde edilmiştir. "MPOWER" kapsamında ülkemizde uygulanan politikaların etkinliği hakkında, katılımcıların düşüncesi çoğunlukla olumsuz olmakla beraber, özellikle kapalı ortamlarda sigara içme yasağının etkili olabileceğini düşünmektedirler.

KAYNAKLAR

1. World Health Organization. Health topics: tobacco. <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs339/en/>. Accessed December 13, 2013
2. Young C, Skorga P. Stage-based interventions for smoking cessation: a review synopsis. *Public Health Nurs* 2010; 28: 441-2.
3. McClure JB, Ludman EJ, Grothaus L, Pabiniak C, Richards J. Impact of a brief motivational smoking cessation intervention: the get PHIT randomized controlled trial. *Am J Prev Med* 2009; 37: 116-8.
4. The Ministry Health of Turkey. Press Statement. Tobacco Control Efforts in Turkey. Access Date: 09.11.2012 <http://www.saglik.gov.tr/TR/belge/115787/turkiyede-tutun-kontrolu-calismalari.html>
5. Oztuna F, Can G, Ozlü T. Five-year outcomes for a smoking cessation clinic. *Respirology* 2007; 12(6): 911-5.
6. Kaplan B, Ozcebe H, Attila S, Ertan E, Kiliçaslan B, Kanmaz S, Ocak Y, Erbak H, Kaya Z, Kalkan FŞ. Evaluation of smoking cessation services approaches of the patients applying to Hacettepe Adult Hospital. *Tuberk Toraks* 2013; 61(4): 312-8.
7. World Health Organization. Health topics: tobacco. Accessed December 7, 2013 http://www.who.int/tobacco/mpower/publications/mpower_2013.pdf?ua=1.
8. The Ministry Health of Turkey. Press Statement. Tobacco Control Efforts in Turkey. Accessed December 3, 2013. <http://www.saglik.gov.tr/TR/belge/115787/turkiyede-tutun-kontrolu-calismalari.html>
9. Law Amending the Law on Prevention of Hazards of Tobacco Products. Law No: 5727. Date: 03/01/2008, Official Gazette: 26761.
10. Günay E, Şimşek Z, Kutucularoğlu G, Metinyurt G. Smoking prevalence, nicotine dependence and effects of low cost cigarette sale among military healthcare personal in Turkish Republic of Northern Cyprus. *Tuberk Toraks* 2010; 58(4): 393-7.
11. Hatice Şimşek, Yıldız Akvardar, Sinem Doğanay, Özlem Pekel, Türkan Günay. Sigara ve Sigara

HASTALARIN, SİGARA BIRAKMA HİZMETLERİNE BAKIŞI

Bırakmaya İlişkin Görüşler: Kalitatif Bir Araştırma. Türk Toraks Dergisi 2014; 15: 18-5.

12. Argüder E, Hasanoğlu HC, Karalezli A, Kılıç H. Factors that increasing tendency to smoking cessation. Tuberk Toraks 2012; 60: 129-35.

Yazışma Adresi:

Dr. Acay Akif
Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi, İç Hastalıkları Anabilim Dalı, Afyonkarahisar
drakifacay@gmail.com

Sigara Paketlerinin Üzerindeki Yazılı ve Görsel Uyarılar Hakkındaki Farkındalık ve Sigara Bıraktırmada Uygulanan Politikaların Etkinliğinin Değerlendirilmesi

YAŞ :
CİNSİYET : Kadın Erkek
GELİR DÜZEYİ : 3000 TL altı 3000 TL ve üzeri
EĞİTİM DÜZEYİ : Üniversite İlköğretim- lise
YAŞANILAN YER: Şehir merkezi Kırsal

1. Halen sigara kullanıyor musunuz? Evet Hayır
2. Cevabınız hayır ise daha önce kullandınız mı? Evet Hayır

(cevabınız evet ise ne kadar kullandınız ve ne zaman bıraktınız
.....)

3. Sigara kullanıyorsanız bırakmayı denediniz mi? Evet Hayır

4. Sigara kullanıyorsanız, cebinizdeki sigara paketinin üzerindeki görsel uyarıyı hatırlıyor musunuz?

Evet Hayır

5. Sigara kullanıyorsanız, cebinizdeki sigara paketinin üzerindeki yazılı uyarıyı hatırlıyor musunuz?

Evet Hayır

6. Sigara paketlerinin üzerindeki yazılı ve görsel uyarıların, caydırıcı olduğunu düşünüyor musunuz?

Kesinlikle katılıyorum Katılıyorum Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum

Katılmıyorum Kesinlikle Katılmıyorum

7. Kapalı alanlarda sigara içme yasağının caydırıcı olduğunu düşünüyor musunuz?

Kesinlikle katılıyorum Katılıyorum Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum

Katılmıyorum Kesinlikle Katılmıyorum

8. Sigara zamlarının sigarayı bıraktırma konusunda etkili olduğunu düşünüyor musunuz

Kesinlikle katılıyorum Katılıyorum Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum
Katılmıyorum Kesinlikle Katılmıyorum

9. Daha önce hiç, ALO 171 ' sigara bırakma hattı' na başvurduunuz mu?

Evet Hayır

10. ALO 171 ' sigara bırakma hattı' nın etkili olduğunu düşünüyor musunuz?

Kesinlikle katılıyorum Katılıyorum Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum
Katılmıyorum Kesinlikle Katılmıyorum

11. Gündemde olan 'kara paket' uygulamasının caydırıcı olabileceğini düşünüyor musunuz?

Kesinlikle katılıyorum Katılıyorum Ne Katılıyorum Ne Katılmıyorum
Katılmıyorum Kesinlikle Katılmıyorum

12. Sizce bu görsellerden hangisi sigarayı bıraktırma konusunda daha etkilidir?